



## Study and Analysis of Türkiye's 2024 local Elections Results

### Extended Abstract

#### ARTICLE INFO

*Article Type*

**Research Article**

*Authors*

**Ali Valigholizadeh** \* (Ph.D.)

Associate Professor of Political Geography, University of Maragheh, Iran

**Correspondence:**\*

**Address:**

**Email:**

a\_valigholizadeh@maragheh.ac.ir

**Article History:**

**Received: 26.07.2024**

**Accepted: 11.11.2024**

#### Introduction

Local elections in Türkiye are held every five years and involve the election of mayors and city council members in large and small cities in Türkiye. Turkish municipal elections are important because they reflect the general attitude of the people; especially in the field of domestic and local issues - economic, social, political, etc. life against political parties that try to exploit the results of local elections in the campaign for political competitions at the national level. In other words, at first glance, we are faced with an ordinary, relatively apolitical election based more on local affiliations, apparent abilities, candidates' field activity records in the municipal field, urban development projects and so on, rather than on party and political affiliations. Nevertheless, Turkish municipal elections are always lively and accompanied by maximum participation and a lot of political swings.

#### Methodology

This study as a qualitative one attempts to analyze and evaluate the results of Türkiye 2024 local elections and the main reasons affecting them in the political sphere of Türkiye using a descriptive-analytic method and library data collection method.

#### Results and discussion

2024 local elections in Türkiye highlighted the country's democratic maturity. The outcome of political competition at the ballot box represents another manifestations of democratic consolidation in the country. The Republican People's Party (CHP) ranked first in the elections where received 37.76% of the votes and won 14 metropolitan municipalities and 21 provinces. It is noteworthy that the CHP did not win over additional voters and did not expand its voter base; rather, the turnout rate was significantly

lower, and the Justice and Development Party (AK Party) appears to have experienced a loss of support. As a result, the number of CHP voters increased by 3.3 million, while the AK Party saw a decline of 4.2 million. There is no doubt that the opposition's "grassroots alliance" strategy was effective in metropolitan areas, as the majority of the Green Left Party (YSP), informally known as the Peoples' Democratic Party (DEM Party), and Good Party (IP) supported CHP-affiliated candidates. In addition to consolidating its base, the CHP received strong support from similar-minded parties. The election results suggest that social programs, candidates and responses to economic challenges played a more significant role in voter decision-making than investments and projects of AK. Thus, the CHP succeeded in maintaining the opposition alliance established between 2019 and 2023, albeit with a different approach. In this context, the outreach and mobilization efforts surrounding CHP candidates Ekrem İmamoğlu and Mansur Yavaş effectively connected with the respective bases of aligned political parties.

### Conclusions

Local governance, as one of the main sources of local participation in representative democracy, is formed through local elections and represents a democratic mechanism for managing the collective needs of human groups living in a geographical area of a country. Public participation is the main foundation of democracy and can directly affect the quality of democracy at the national level through local governance. Mayors and city councils in Türkiye are recognized as the most prominent symbols of local governance and democracy. Mayors have considerable authority in the political-executive system of this country, and the parties that take control of municipalities have numerous tools and facilities to strengthen their political and social base. Also, given the close ties established in local governance between parties and local residents, reaching the position of mayor, especially in Türkiye's metropolitan cities, is an important exercise for introducing the country's future politicians. According to the results of the research, various factors were influential in this competitive-political campaign, some of which were socio-economic factors (the realities of citizens' daily lives at the local level), and the other part was

the organizational problems and party base of the ruling party and new developments in the opposition, which were influential in the results of these elections; including the important changes in the political sphere of influence and local-national power of parties, as well as the pattern of party relations in the Turkish political sphere.

**Keywords:** Local Elections, Local Democracy, Türkiye, AKP, CHP

## بررسی و تحلیل نتایج انتخابات محلی

۲۰۲۴ ترکیه

علی ولیقلی زاده \*

دانشیار جغرافیای سیاسی، دانشگاه مراغه، مراغه، ایران

### چکیده

حکمرانی محلی به‌عنوان یکی از منابع اصلی مشارکت محلی در دموکراسی نمایندگی، از طریق انتخابات محلی شکل می‌گیرد و سازوکار مدیریت نیازهای جمعی گروه‌های انسانی ساکن در یک محدوده جغرافیایی از قلمرو یک کشور است. مشارکت مردمی زیربنای اصلی دموکراسی است و از طریق حکمرانی محلی می‌تواند به‌طور مستقیم بر کیفیت دموکراسی در سطح ملی اثرگذار باشد. در ترکیه شهرداران و شوراهای شهری بارزترین نماد حکمرانی و دموکراسی محلی شناخته می‌شوند. شهرداران در نظام سیاسی - اجرایی این کشور، اختیارات قابل‌توجهی دارند و احزابی که کنترل شهرداری‌ها را بر عهده می‌گیرند، ابزارها و امکانات متعددی برای تقویت پایگاه سیاسی و اجتماعی خود در اختیار دارند. همچنین، با توجه به برقراری ارتباطات نزدیک در حکمرانی محلی بین احزاب و ساکنان محلی، رسیدن به جایگاه شهردار به‌ویژه در کلان‌شهرهای ترکیه، تمرین مهمی برای معرفی سیاستمداران آینده این کشور است. این تحقیق از نظر ماهیت، یک تحقیق کیفی است که با روش توصیفی - تحلیلی و گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای، نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه را مورد تحلیل قرار می‌دهد. براساس نتایج پژوهش، در این کارزار رقابتی - سیاسی عوامل مختلفی تأثیرگذار بودند که بخشی از آن‌ها عوامل اجتماعی - اقتصادی (واقعیت‌های زندگی روزمره شهروندان در سطح محلی)، و بخش دیگر آن مشکلات سازمانی و پایگاه حزبی حزب حاکم و تحولات جدید در اپوزیسیون است که در نتایج این انتخابات (تحول مهم در قلمرو نفوذ و قدرت محلی - ملی احزاب و نیز الگوی مناسبات احزاب در سپهر سیاسی ترکیه) تأثیرگذار بودند.

**کلمات کلیدی:** انتخابات محلی، دموکراسی محلی، ترکیه، آکپ، ج‌خ‌پ

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۸/۲۱

\*Email: a\_valigholizadeh@maragheh.ac.ir

### مقدمه

انتخابات محلی ترکیه هر پنج سال یک بار برگزار می‌شود و شامل انتخاب شهردار و اعضای شورای شهر در شهرهای بزرگ و کوچک ترکیه است. انتخابات شهرداران ترکیه از این جهت مهم است که روحیه عمومی مردم را (به‌ویژه در حوزه مسائل داخلی و محلی - روزمرگی‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و ... زندگی) در برابر احزاب سیاسی منعکس می‌کند که سعی می‌کنند از نتایج انتخابات محلی در کارزار رقابت‌های سیاسی در سطح ملی بهره‌برداری کنند. به عبارت دیگر، در نگاه اول به نظر می‌رسد با یک انتخابات معمولی، نسبتاً غیرسیاسی و بیشتر براساس تعلقات محلی، توانایی‌های ظاهری، کارنامه فعالیت‌های میدانی نامزدها در حوزه شهرداری، پروژه‌های شهرسازی و موارد مشابهی مواجه هستیم تا وابستگی‌ها و تعلقات حزبی و سیاسی. با وجود این، انتخابات شهرداران ترکیه همواره پر جنب‌وجوش بوده و با مشارکت حداکثری و با آب‌وتاب‌های فراوان سیاسی همراه است.

در این انتخابات، برای هر استان یک «شهردار کل» انتخاب می‌شود که شهرداری‌های شهرستان‌ها و بخش‌های دیگر، تحت نظر او اداره می‌شوند. ممکن است شهردار کل از یک حزب باشد و شهرداران شهرها از احزاب مختلفی انتخاب شوند که شورای استانی را تشکیل می‌دهند. همچنین برای هر محله شهری نیز شهردار محله انتخاب می‌شود که به او «مختار» می‌گویند.

در انتخابات محلی اخیر ترکیه که در ۳۱ مارس ۲۰۲۴ برگزار شد، مردم این کشور از گروه‌ها، احزاب و سلاطین سیاسی مختلف به پای صندوق‌های رأی رفتند تا شهرداران ۳۰ کلانشهر ترکیه و ۱۳۶۳ حوزه شهری، و نیز اعضای شوراهای استانی (با ۱۲۸۲ عضو) و شوراهای شهری (با ۲۱۰۰۱ عضو) [۱] را انتخاب کنند.

این انتخابات به فاصله ده ماه پس از انتخابات پارلمانی و ریاست جمهوری ۲۰۲۳ برگزار شد، که در آن ائتلاف اپوزیسیون (ائتلاف ملت) در برابر ائتلاف جمهور به رهبری رجب طیب اردوغان شکست خورد. این شکست برای

می‌توان به موفقیت نسبی حزب برابری و دموکراسی خلق‌ها/دم (DEM)، جانشین حزب دموکراتیک خلق‌ها/خ‌دپ (HDP) اشاره کرد که مهم‌ترین نماینده کردهای ترکیه شناخته می‌شود. این حزب اگرچه در انتخابات ۲۰۱۹ در اکثر کلانشهرهای ترکیه برای حمایت از ائتلاف اپوزیسیون نامزدهای خود را معرفی نکرده بود، ولی در انتخابات اخیر با نامزدهای خود شرکت کرد (اگرچه یک ائتلاف پنهانی بین ج‌خ‌پ و د‌م در جریان بود). این حزب در انتخابات اخیر توانست شهرداری ۱۰ استان را به دست آورد و در واقع دو استان دیگر را به ۸ استان پیشین (قلمرو نفوذ و نقش آفرینی سیاسی - اقتصادی محلی) خود اضافه کند. این حزب در کنار شهرداری‌های نواحی و محلات شهری، تعداد کل شهرداری‌های خود را از رقم ۵۷ در انتخابات ۲۰۱۹ به ۷۵ افزایش داد که این نتایج با وجود کاهش آرای کلی حزب نسبت به دوره قبل به دست آمد. حتی، آرای این حزب در ۱۰ استانی که در شرق و جنوب شرق ترکیه پیروز انتخابات شد، کاهش یافت [۳]. در واقع این حزب علی‌رغم کاهش آرای خود، توانست اسم و موقعیت خود را در میان فاتحان انتخابات اخیر حفظ و ثبت کند.

به‌طور کلی، این انتخابات اولین انتخابات از سال ۱۹۷۷ در سطح ملی بود که ج‌خ‌پ توانست فاتح انتخابات شود، و اولین انتخاباتی بود که آک‌پ در تاریخ خود نتوانست جایگاه اولی خود را حفظ کند. هرچند که آک‌پ توانست در برخی شهرستان‌ها و بخش‌ها برتری جزئی خود را حفظ کند، و همچنین ائتلاف جمهور پیروزی‌های کوچک ولی مهمی را در برابر ج‌خ‌پ در هاتای و کیرکلارلی کسب کرد. در این میان، موقعیت حزب اپوزیسیون ای‌بی بسیار عجیب و دشوار بود؛ طوری که رهبر این حزب مرال آکشنر پس از اعلام نتایج انتخابات و تنزل تقریباً ۵۰ درصدی آرای حزبی، استعفای خود را اعلام کرد.

در مجموع، با توجه به آنچه که گفته شد این تحقیق سعی دارد نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه را در سپهر سیاسی این کشور به‌ویژه با تمرکز بر رقابت سیاسی بین حزب حاکم

اپوزیسیون علی‌رغم مشکلات اقتصادی موجود و افزایش فزاینده تورم در جامعه ترکیه رخ داد. پس از این شکست، ائتلاف شش‌حزبی اپوزیسیون منحل شد و احزاب اصلی اپوزیسیون یعنی حزب جمهوری خلق/ج‌خ‌پ (CHP) و حزب خوب/ای‌بی (İYİ) تصمیم گرفتند با نامزدهای مستقلی در انتخابات محلی ۲۰۲۴ شرکت کنند. در واقع در این انتخابات، اپوزیسیون به دنبال جبران شکست خود در انتخابات پارلمانی و ریاست جمهوری بود. همچنین، این اولین انتخابات سراسری ترکیه بود که با هدایت و رقابت رهبر جدید ج‌خ‌پ، اوزگور اوزل برگزار شد.

بسیاری از کارشناسان نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ را یک «پیروزی شکوهمند و غیرمنتظره» برای اپوزیسیون توصیف کردند [۲]، که توانست بدون حضور در هیچ ائتلافی (حداقل در ظاهر)، به جز یک مورد، تمامی شهرداری‌های خود را حفظ کند و در حوزه انتخابی چهار شهرداری دیگر نیز برنده شود. به‌ویژه، نامزدهای ج‌خ‌پ در کلان‌شهرهای استانبول و آنکارا، یعنی اکرم امام اوغلو و منصور یواش، به ترتیب با ۵۱ درصد و ۶۰ درصد از آرای دوباره انتخاب شدند. همچنین، هر دو شهردار در شورای کلان‌شهرهای خود اکثریت آرا را به‌دست آوردند که این امر موقعیت آن‌ها را بیش از پیش تثبیت کرد و حتی اکنون جزو نامزدهای انتخابات آتی ریاست جمهوری ترکیه شناخته می‌شوند. علاوه بر این، ج‌خ‌پ توانست در شهرهایی که جزو نواحی و دژهای نفوذناپذیر حاکمیت و حزب عدالت و توسعه/آک‌پ (AKP) بودند، از جمله بورسا، بالیکسیر، مانیسا، کوتاهیا، آدیامان، آماسیا، کیریک‌کاله، کیلیس و دینزلی، پیروزی‌های چشمگیر و غیرمنتظره‌ای کسب کند. این حزب همچنین توانست در بسیاری از استان‌ها قدرت را در برخی از نواحی و محلات شهری در اختیار بگیرد، که حتی در برخی از آن‌ها بیش از ۳۰ درصد در آرای جدید تغییر وجود دارد. در مجموع، از میان ۸۱ مرکز استانی، ج‌خ‌پ در ۳۵ شهر و ائتلاف ملت در ۳۲ شهر پیروز انتخابات محلی شدند.

همچنین از دیگر ویژگی‌های پررنگ این انتخابات

می‌شود در ۲۳ مارس ۲۰۲۴ برگزار شد. میزان مشارکت در این انتخابات بالا و برای دموکراسی این کشور، امیدبخش بود. در این انتخابات ۷۸/۵۵ درصد از واجدان شرایط (۴۸۲۵۶۵۴۱ نفر از میان ۶۱۴۳۰۹۳۴ کل واجدین شرایط) [۱] شرکت کردند. این میزان، ۷ درصد کم‌تر از انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۲۳ بود، با وجود این جزو نرخ‌های مشارکت بالا در جهان محسوب می‌شود.

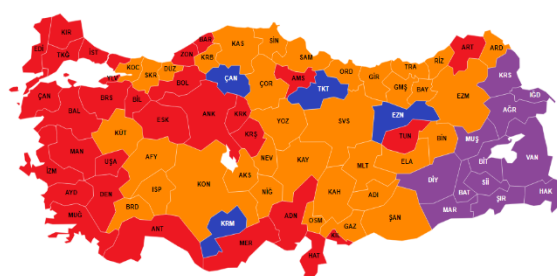


توزیع جغرافیایی آراء احزاب در انتخابات شهرداران

و حزب اصلی اپوزیسیون و دلایل اصلی و بنیادین تأثیرگذار بر نتایج مذکور مورد تحلیل و ارزیابی قرار دهد. لذا سؤال اصلی تحقیق این است که نتایج این انتخابات را چگونه می‌توان ارزیابی و تفسیر کرد؟

### محیط‌شناسی تحقیق

انتخابات محلی ترکیه که در عرصه حکمرانی، مهم‌ترین مکانیزم و سازوکار شکل‌گیری و ترویج دموکراسی شناخته



توزیع جغرافیایی آراء احزاب در انتخابات شوراهای استانی

### نقشه ۱ و ۲: توزیع جغرافیایی آراء احزاب در انتخابات شهرداران و شوراهای استانی ۲۰۲۴ ترکیه

انتخابات ندارند، ولی همانگونه که تفاوت جزئی رقابت بین دو حزب اصلی تأیید می‌کند، این دو حزب برای پیروزی در کارزار انتخابات به تعامل با آن‌ها نیازمند هستند و این موضوع بسترهای لازم را برای تقسیم کیک قدرت با احزاب کوچک‌تر در ترکیه فراهم کرده است. برای نمونه در انتخابات اخیر شاهد ائتلاف جمهور میان آکپ با محپ و ائتلاف نامحسوس «اجماع شهری» میان ج‌خ‌پ و دِم در استانبول بودیم. با وجود این در زمان انتخابات و به‌ویژه انتخابات محلی، برخی از این احزاب در حوزه جغرافیایی و پایگاه حزبی - مردمی خود دارای نفوذ سیاسی و قدرت نقش‌آفرینی بالایی هستند، از جمله می‌توان به موفقیت‌های ناحیه‌ای دِم در چند استان شرقی و جنوب شرقی ترکیه و یا موفقیت‌های پراکنده سایر احزاب (محپ، یرپ و ای‌بی) اشاره کرد. در واقع، احزاب در عرصه فعالیت‌های سیاسی - اجرایی ترکیه کارکرد نمایشی

از ویژگی‌های مثبت این انتخابات می‌توان به حضور و رقابت احزاب گوناگون با سلاقی مختلف سیاسی و فکری اشاره کرد. این انتخابات با رقابت ۳۴ حزب سیاسی برگزار شد که هر کدام بخشی از جامعه ترکیه را نمایندگی می‌کردند. در میان احزاب مهم می‌توان به حزب عدالت و توسعه/آکپ (AKP)، حزب جمهوری خلق/ج‌خ‌پ (CHP)، حزب برابری و دموکراسی خلق‌ها/دِم (DEM)، حزب حرکت ملی/محپ (MHP)، حزب خوب/ای‌بی (İYİ) و حزب دوباره رفاه/یرپ (YRP) اشاره کرد. با وجود این در این انتخابات، آکپ و ج‌خ‌پ در مجموع با ۷۳/۳۶ درصد آرا (به ترتیب با ۳۵/۴۹ و ۳۷/۷۷ درصد) بازیگران اصلی صحنه رقابت سیاسی بودند و سایر احزاب نیز در مجموع یک چهارم آرا را به‌دست آوردند. این نشان می‌دهد با اینکه احزاب کوچک‌تر شانس چندانی برای موفقیت‌های بزرگ در

ندارند و در سطوح مختلف محلی و ملی دارای نقش آفرینی اثرگذار و سهمیم در قدرت هستند.

**جدول ۱: آرای احزاب اصلی در انتخابات محلی ۲۰۲۴ و ۲۰۱۹ ترکیه [۱]**

احزاب	درصد آرا	۲۰۱۹	تفاوت	تعداد آرا	کلانشهر	استان (مراکز استانی)	شهرستان	بخش
حزب ج‌خ‌پ	۳۷/۷۷	۳۰/۱۲	+۷/۶۵	۱۷۳۹۱۵۴۸	۱۴	۲۱	۳۳۷	۶۱
آک‌پ	۳۵/۴۹	۴۴/۳۳	-۸/۸۴	۱۶۳۳۹۷۷۱	۱۲	۱۲	۳۵۶	۱۶۹
دِم (خ‌د‌پ)	۵/۷۰	۵/۸۰	-۰/۱۰	۲۶۲۵۵۸۸	۳	۷	۶۵	۱۰
م‌ح‌پ	۴/۹۹	۷/۳۱	-۲/۳۲	۲۲۹۷۶۶۲	۰	۸	۱۲۲	۹۸
ای‌بی	۳/۷۷	۷/۴۵	-۳/۶۸	۱۷۳۵۹۲۴	۰	۱	۲۴	۷
ی‌ر‌پ	۶/۱۹	-	+۶/۱۹	۲۸۵۱۷۸۴	۱	۱	۳۹	۲۴
سایر احزاب	۱۲/۲۸	-	-	۵۶۵۴۱۶۳	۰	۱	۳۰	۲۱

گسترده آک‌پ برای پس گرفتن استانبول که دژ معنوی و امید استراتژیکی رهبر این حزب شناخته می‌شود، توانست با نامزدی مجدد اکرم امام‌اوغلو حتی رأی بیشتری از دوره قبل کسب کند و علاوه بر ۱۴ شهرستان/ ناحیه شهری پیشین، در ۱۲ ناحیه دیگر نیز پیروز شود تا از مجموع ۳۹ ناحیه شهری این استان، ۲۶ ناحیه و اکثریت شورای کلان‌شهر استانبول در اختیار ج‌خ‌پ قرار گیرد. در آنکارا نیز که حزب حاکم سعی داشت این کلان‌شهر مهم و مرکز سیاسی کشور را پس بگیرد، ج‌خ‌پ دوباره با نامزدی منصور یاواش و پیروزی قاطع توانست موقعیت خود را تحکیم ببخشد. حتی می‌توان گفت پیروزی اپوزیسیون در انتخابات شهرداران استانبول و آنکارا در ۲۰۱۹ تابوی شکست‌ناپذیری اردوغان را فرو ریخت.

علاوه بر کلان‌شهرها، تصاحب برخی از شهرهای محافظه‌کار آناتولی توسط ج‌خ‌پ تا حدی به واقعیت جدیدی در آرایش سیاسی فضای ترکیه اشاره دارد. حتی اوزگور اوزل، رهبر این حزب از نتایج انتخابات اخیر به‌عنوان «گشایشی برای فضای سیاسی جدید» و «نقطه‌عطفی برای همه احزاب سیاسی» [۵] یاد کرد. با وجود این در آینده خواهیم دید که آیا ساختار مدیریتی جدید ج‌خ‌پ که با ادعای تغییر وارد عرصه سیاست شد، می‌تواند این رویداد سیاسی - انتخاباتی را به یک روند سیاسی - اجتماعی تبدیل کند یا خیر؟

در انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه، ج‌خ‌پ برای اولین بار از دهه ۱۹۷۰ میلادی سقف ۲۵ درصد آرای خود را شکست و با کسب ۳۷/۷۷ درصد آرا، در ۱۴ کلان‌شهر و ۲۱ استان پیروز انتخابات شد. حتی برخی از ارزیابی‌ها نشان می‌دهند که پس از این موفقیت بزرگ، شهرداران ج‌خ‌پ بر شهرهایی حکمرانی می‌کنند که ۶۴ درصد از جمعیت و ۸۰ درصد [۴] از اقتصاد ترکیه را در اختیار دارند.

در این انتخابات، آرای ج‌خ‌پ نسبت به انتخابات ۲۰۱۹ حدود ۳/۳ میلیون رأی افزایش یافت و آرای آک‌پ ۴/۲ میلیون رأی کاهش پیدا کرد. جابه‌جایی آرای پایگاه حزبی خ‌د‌پ/دِم و ای‌بی به نفع نامزدهای ج‌خ‌پ مهم‌ترین تأثیرگذاری را در این افزایش دارد. در واقع ج‌خ‌پ توانست با دریافت حمایت‌های قوی از پایگاه احزاب نزدیک، رأی‌دهندگان خود را تا حد زیادی تثبیت کند و بالاترین رأی تاریخ حزب را به دست آورد. به عبارت دیگر، می‌توان گفت واکنش به مشکلات حاد اقتصادی در انتخابات محلی بیشترین تأثیرگذاری را ایفا کرد و ج‌خ‌پ بر محو همین گفتمان مخالف و چالش‌برانگیز برای حاکمیت توانست با الگوی متفاوتی، ائتلاف‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۳ را نزد رأی‌دهندگان خود حفظ کند.

ج‌خ‌پ در این انتخابات، برخلاف تلاش‌ها و امیدهای

ای بی پارتی هستند که آرای کمتری از دوره گذشته کسب کردند. ی‌رپ به رهبری فاتح اربکان یک ماه پیش از انتخابات با اردوغان به توافق نرسید و از ائتلاف جمهور خارج شد و در عین ناباوری توانست ۶/۱۹ درصد آرا را به دست آورد که حاصل رقابت این حزب اسلامگرا در فتح شهرداری یک کلان‌شهر، شورای یک استان و چندین شهر کوچک خلاصه می‌شود. می‌توان گفت ی‌رپ آرای خود را از اسلامگرایان و از درون حزب حاکم گرفته است. در واقع بخشی از محافظه‌کارانی که از وضعیت اقتصادی و سیاست‌های داخلی حکومت سرخورده شده و دنبال تغییر در وضعیت کشور در چارچوب اسلامگرایی بودند به این حزب پاسخ مثبت دادند.

در این انتخابات، اگرچه یک افت جزئی در آرای حزب کردی دم نیز با کسب ۵/۷ درصد آرا نسبت به دوره گذشته وجود دارد، ولی همانطور که در جدول ۱ مشخص است، این حزب توانست در غیاب و مشارکت ضعیف رأی‌دهندگان آکپ، بر موفقیت‌های خود در تصاحب مراکز استانی و شهرستان‌های جنوب شرق ترکیه بیفزاید. با وجود این گفتنی است که میزان آرای این حزب در کل ترکیه که از یک پایگاه و ایدئولوژی کاملاً قومی - سیاسی تبعیت می‌کند در اصل حدود ۱۰ درصد است. این افت محسوس در آرای این حزب در انتخابات اخیر و انتخابات ۲۰۱۹ به حمایت آشکار و اخیراً پنهان آن در کلانشهرهایی چون استانبول از نامزدهای چ‌خ‌پ مربوط می‌شود. به عبارت دیگر، نتایج انتخابات اخیر نشان می‌دهد بسیاری از کردهای ترکیه در شهرهایی چون استانبول، وفاداری حزبی خود را کنار گذاشته و در چارچوب الگوی رأی استراتژیکی و برای شکست حزب حاکم از رقیب اصلی حزب حاکم حمایت کردند.

م‌ح‌پ نیز که هم‌پیمان اصلی آکپ در انتخابات اخیر بود، همچون حزب حاکم و نیز ای بی پارتی که دارای پایگاه و ایدئولوژی سیاسی مشترکی هستند (ملی‌گرایی ترکی) شاهد ریزش قابل توجه آرای خود بود، با وجود این توانست کنترل بسیاری از شهرداری‌های کلیدی خود را حفظ کند. برعکس، ای بی پارتی به رهبری مرال آکشر در این دوره بسیار ضعیف

در این انتخابات، آکپ نیز - پیروز انتخابات ریاست جمهوری و پارلمانی ۲۰۲۳ - با کسب ۳۵/۴۹ درصد آرا و با پیروزی در ۱۲ کلان‌شهر و ۱۲ استان برای اولین بار در حیات سیاسی خود در جایگاه دوم کارزار انتخابات قرار گرفت. در این انتخابات که تعداد تحریم‌کنندگان و آرای باطل بیش از ۱۵ میلیون رأی بود، به نظر می‌رسد آکپ با واکنش غیرمنتظره رأی‌دهندگان و حامیان خود مواجه شد. این موضوع نشان می‌دهد که رأی‌دهندگان آکپ بیشتر با انگیزه مجازات حزب حاکم، به خاطر تعمیق مشکلات اقتصادی از زمان شیوع کووید-۱۹ و نیز تشدید آن تحت تأثیر جنگ اوکراین و زلزله ویرانگر ترکیه و در نهایت عدم پیشرفت در حل این مشکلات در انتخابات شرکت نکرده‌اند و یا به رفتار رأی استراتژیکی روی آورده‌اند. در واقع ارتباط مستقیمی بین گفتمان اقتصادی انتخابات ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ وجود دارد.

برای درک واکنش تحریمی و سلبی رأی‌دهندگان آکپ، همچنین می‌توان گفت موضوعاتی دیگری نیز مانند ویژگی‌های نامزدهای حزبی، عملکرد حزب دوباره رفاه و عدم وجود گفتمان مسلط در کارزارهای انتخاباتی، نتایج انتخابات را تحت تأثیر قرار داد [۶، ۷]. با وجود این، نوع واکنش رجب طیب اردوغان رئیس‌جمهور ترکیه و رهبر حزب حاکم پس از اعلام رسمی نتایج قابل توجه بود. او در شامگاه انتخابات طی سخنانی در جمع هوادارانش اعلام کرد این انتخابات «پایان مسیر برای آکپ نیست و آن را نقطه عطفی برای حزب خود» توصیف کرد و گفت که از نتایج انتخابات برای تغییر و تحول سازمانی - کارکردی در درون حزب و حاکمیت استفاده خواهند کرد. اردوغان ضمن محترم شمردن اراده ملی، با زبانی فراگیر از امتیازات دموکراسی سخن گفت. او ضمن اعتراف به شکست در انتخابات محلی، اعلام کرد «پیام مردم را شنیدیم». او با تأکید بر بازنگری اساسی در حزب خود برای تجدید قدرت از شروع یک «رویکرد خودانتقادی شجاعانه در آکپ و حاکمیت» سخن گفت [۸].

از دیگر برندگان این انتخابات می‌توان به ی‌رپ و دم اشاره کرد و نیز دیگر بازندگان مهم این انتخابات م‌ح‌پ و



ماهوی (تفکیک برابری سیاسی و حقوقی از شرایط اقتصادی و اجتماعی که سختی با برابری واقعی ندارد) انتقاداتی درمورد دموکراسی نمایندگی وجود دارد و این باعث شده است که امروزه مردم یک دموکراسی مشارکتی‌تر و واقعاً برابری‌طلبانه را جست‌وجو کنند که بتواند آزادی و برابری را تعمیق ببخشد و گسترش دهد [۱۱].

همچنین، در کانون مفهوم دموکراسی، مفهوم حاکمیت مردمی جای دارد که بیان می‌کند قدرت تنها با رضایت کسانی که بر آن‌ها حکومت می‌شود مشروعیت می‌یابد [۱۲]. لذا، نمایندگان منتخب هم نماینده رأی‌دهندگان هستند که آن‌ها را انتخاب کرده‌اند، و هم کل ملت را نمایندگی می‌کنند که در ادبیات علوم سیاسی به آن «تفویض نمایندگی» می‌گویند [۱۳]. بنابراین بین دموکراسی و مشروعیت حکومت مدرن یک ارتباط جدایی‌ناپذیر وجود دارد و در واقع سبک مشروع حکومت مدرن، دموکراسی است [۱۴]. ولی در نسخه مدرن دموکراسی به دلیل مشکلاتی که در تحقق دموکراسی مستقیم وجود دارد (موانع جنسیتی، سن، نژاد، موقعیت اجتماعی و اقتصادی برای مشارکت در فرایندهای تصمیم‌گیری) و چون امکان نمایندگی مستقیم وجود ندارد، از دموکراسی غیرمستقیم یا نمایندگی استفاده می‌شود. این رویکرد که نمایندگی سیاسی نیز نامیده می‌شود، به شیوه نمایندگی انتخاباتی محقق می‌شود و در آن قشری از مردم با ویژگی‌های معین، برخی از نامزدها را برای نمایندگی خود انتخاب می‌کنند [۱۵].

دموکراسی نمایندگی، گسترده‌ترین سیستم حکومتی در کشورهای پیشرفته محسوب می‌شود. این سیستم بر اساس ایده «حکمرانی خوب»، نوعی دموکراسی آزاد شناخته می‌شود که در آن حق حکمرانی و قدرت مشروع با پیروزی در انتخابات حاصل می‌شود [۹]. امروزه سیستم‌های دموکراتیک تقریباً این روش را پذیرفته‌اند و دموکراسی نمایندگی به‌طور گسترده در سراسر جهان اجرا می‌شود [۱۵].

در دموکراسی نمایندگی که دموکراتیک بودن انتخابات و تضمین آن اهمیت زیادی دارد [۹]، انتخابات دموکراتیک

ظاهر شد و در حالی که پیش‌بینی می‌شد حدود ۱۰ درصد آرای ترکیه را در دست دارد، در این دوره ۳/۷۷ درصد آرا را کسب کرد و در موقعیت ششم احزاب ترکیه قرار گرفت که یک شکست سنگین برای آکشنر و حزبش بود و به استعفاى او از سمتش منجر شد.

### روش تحقیق

در این تحقیق که از لحاظ ماهیت و رویکرد فلسفی آن یک تحقیق کیفی تلقی می‌شود، سعی می‌شود با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی، و نیز با کمک اطلاعات کتابخانه‌ای و اطلاعات انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه، نتایج این انتخابات و دلایل اصلی و بنیادین تأثیرگذار بر آن را در سپهر سیاسی کشور ترکیه مورد تحلیل و ارزیابی قرار گیرد.

### چارچوب نظری تحقیق

امروزه دموکراسی در نقاط مختلف جهان اشکال مختلفی به خود گرفته و با طیف وسیعی از گرایش‌های ایدئولوژیک و سیاسی نهادینه شده است [۹] و شکل آن به شرایط اجتماعی - اقتصادی، ساختارهای حکومتی مستقر و عملکردهای سیاسی کشورها بستگی دارد [۱۰]. لذا در سیاست مدرن، به‌جای درک واحدی از دموکراسی، انواع نگرش‌های رقیب در مورد دموکراسی وجود دارد که هر کدام مدعی دموکراسی «واقعی» هستند [۹]. مفهوم دموکراسی به معنی حکومت مردم که در دولت - شهرهای یونان باستان ریشه دارد و یا به معنی تعلق حاکمیت به مردم مورد استفاده قرار می‌گیرد، در روند تاریخی رویکردها و معانی متفاوتی به خود گرفته است. «دموکراسی مستقیم» که در یونان باستان به‌ویژه در مورد شهر آتن با مشارکت مستقیم شهروندان به کار می‌رفت، امروزه جای خود را به «دموکراسی غیرمستقیم یا نمایندگی» داده است که اغلب از طریق انتخاب نمایندگان شکل می‌گیرد. با وجود این از یک سو از لحاظ شکلی (تبدیل نمایندگی به یک حرفه و نوعی ساختار نخبه‌گرایانه که اقشار وسیعی از مردم آن را نمی‌پسندند) و از سوی دیگر از لحاظ

درک دموکراسی محلی سازی آن را الزامی می‌کند و مشخصاً ارتباط بسیار نزدیکی بین حکومت محلی و دموکراسی وجود دارد. از این نظر، حکومت‌های محلی نقش زیربنایی و حیاتی در تأمین آزادی‌های مردم، امکان تجربه دموکراسی با پذیرش حکمرانی دموکراتیک از سوی نهادهای محلی، و نیز کمک به مردم برای کسب بینش دموکراتیک ایفا می‌کنند. از طرف دیگر، نقش حکومت محلی در حفظ ویژگی‌های اساسی دموکراسی‌های مدرن چون مشارکت و نمایندگی، ارتباط میان دموکراسی و حکومت محلی را تقویت می‌کند [۲۱].

با این حال، در مورد رابطه بین حکومت محلی و دموکراسی چند دیدگاه متفاوت وجود دارد: تولمن اسمیت و برخی از طرفداران رومان‌تیسسیسم، حکومت محلی را نهادی مغایر با اصل انتخابات دموکراتیک معرفی می‌کنند که قدرت خود را از سنن حاکم بر جامعه می‌گیرد. از نظر لنگرود، اصل دموکراسی، حاکمیت اکثریت، برابری، استفاده از معیارهای یکسان برای همه با اصول حکومت محلی در تضاد هستند. همچنین از نظر جان استوارت میل، در دموکراسی و حکومت‌های محلی یک درهم‌تنیدگی گریزناپذیر با ویژگی‌هایی چون آزادی، صدای مردم، مشارکت محلی و افزایش بینش دموکراتیک مردم وجود دارد [۲۲].

علی‌رغم این دیدگاه‌های متفاوت در مورد ارتباط بین حکومت محلی و دموکراسی، وقتی حکومت محلی در چارچوب مناسبات حاکمیتی مورد توجه و ارزیابی قرار می‌گیرد، مشاهده می‌شود فاقد قدرت حاکمیتی است. از طرف دیگر، در تفویض قدرت محلی، میزان اختیارات حکومت محلی توسط حکومت مرکزی تعیین می‌شود. بنابراین، در یک ارزیابی کلی، نمی‌توان دموکراسی محلی را به معنی قدرت محلی درک کرد. در واقع دموکراسی محلی چیزی جز اعتبار بخشیدن به ارزش‌های دموکراتیک برای حکومت‌های محلی نیست [۲۱].

دلیل دموکراتیک بودن حکومت محلی نیز در اصل انتخابات و نمایندگی تعریف می‌شود، زیرا در قیاس با دیگر ارگان‌های محلی حکومت مرکزی، سازوکار تصمیم‌گیری و

اساس دموکراسی نمایندگی را شکل می‌دهد. بنابراین برگزاری انتخابات واقعی برای وجود دموکراسی و در نتیجه مشروعیت حکومت بسیار حیاتی محسوب می‌شود [۱۴].

درواقع برای رسیدن به دموکراسی واقعی، انتخابات شرط ضروری دموکراسی شناخته می‌شود، ولی شرط کافی نیست [۱۷]. بنابراین، در رژیم‌های دموکراتیک که دارای کارایی بیشتری هستند، انتظار می‌رود ویژگی‌های اساسی دیگری نیز همچون حکمرانی اکثریت و تغییرپذیری اکثریت در انتخابات بعدی (جابه‌جایی قدرت)، تضمین حقوق گروه‌های اقلیت، حقوق شهروندی (به‌ویژه آزادی بیان و تشکلات)، آزادی‌های سیاسی، کثرت‌گرایی، ارجحیت منتخبان بر منتصبان و آزادی‌های اقتصادی مورد توجه قرار گیرد [۱۸].

حکومت محلی نیز جزو سازوکارهایی است که در بحث دموکراسی نمایندگی و مشارکت دموکراتیک مورد توجه ویژه قرار دارد. تا آنجا که قدرت و اثربخشی حکومت محلی یکی از شاخص‌های اساسی در تعیین سطح توسعه دموکراسی محسوب می‌شود. از لحاظ تاریخی نیز، در دموکراسی‌های غربی، مشارکت در حکومت و دموکراسی عمدتاً از طریق سطح محلی توسعه و گسترش یافته است. امروزه نیز چنین نقشی در حکومت محلی متجلی می‌شود و از این نظر اغلب از حکومت محلی به معنی «مکتب دموکراسی» یا «مکتب سیاست‌ورزی» یاد می‌شود [۱۹]. در واقع حکومت محلی که نزدیک‌ترین واحد حکمرانی به مردم شناخته می‌شود، اولین مرحله از دموکراسی نمایندگی و مشارکت در حکومت شناخته می‌شود و نقش مهمی در توسعه و استقرار آگاهی و فرهنگ دموکراتیک دارد.

همچنین، در بحث دموکراسی مفاهیمی مانند اثربخشی، کارایی، شفافیت، محلی‌سازی، مشارکت در حکمرانی و نمایندگی بیشتر مورد بحث قرار می‌گیرند که یکی از مظاهر واقعی آن حکومت‌های محلی هستند. در واقع حکومت محلی از نظر استقرار و تثبیت دموکراسی در کشور جایگاه ویژه‌ای دارد، زیرا بدون استقرار دموکراسی واقعی در سطح محلی، امکان دموکراسی در سطح ملی وجود ندارد [۲۰]. بنابراین،

مداخله آن‌ها در معرفی نامزدهای انتخابات محلی می‌دانند. ولی در ترکیه که دارای ساختار مرکزی قدرتمندی است، «سیاست محلی تفاوت آن چنانی از سیاست ملی» ندارد.

در مورد تأثیرپذیری بین انتخابات ملی و محلی نیز، این فرضیه که «انتخابات محلی تحت تأثیر سیاست‌های ملی هستند» به‌طور گسترده پذیرفته شده است. برای مثال، استوکر [۲۷]، لیسون [۲۸] و زیمرمن [۲۹] با مقایسه انتخابات ملی و محلی مشخص می‌کنند که مشارکت در انتخابات محلی کم‌تر از انتخابات سراسری است. توران [۳۰]، این تمایز را به این واقعیت نسبت می‌دهد که نتایج انتخابات سراسری تأثیر بیشتری بر «تصمیمات و اقدامات نظام سیاسی» دارد. همچنین، در حوزه رفتار رأی‌دهندگان، چیتچی [۳۱]، سابونجو و شکر [۳۲] استدلال می‌کنند که ترجیحات رأی‌دهندگان در انتخابات محلی تحت تأثیر ترجیحات احزاب سیاسی قرار دارند. چیتچی [۳۳] این موضوع را به معنی ملی‌شدن سیاست محلی در ترکیه ارزیابی می‌کند. در توجیه این موضوع، می‌توان گفت انتخاب نامزدها و همچنین مشارکت رأی‌دهندگان در سطح ملی و محلی تحت تأثیر و جهت‌دهی احزاب سیاسی در اطراف مسائل و موضوعات شناخته‌شده عمومی شکل می‌گیرد.

ارتباط بین انتخابات ملی و محلی، باعث ارزیابی انتخابات محلی به‌عنوان مبنایی برای سیاست ملی می‌شود. اکبولوت استدلال می‌کند که نزدیکی نتایج انتخابات محلی با انتخابات ملی دو نتیجه اساسی به همراه دارد. نخست اینکه احزاب حاکم و به‌ویژه احزاب مخالف، نتایج انتخابات محلی را به معنی رأی اعتماد به حزب حاکم تلقی می‌کنند. بنابراین «انتخابات محلی در قالب تبلیغات انتخاباتی و همچنین بار معنایی انتخابات، به شکل یک فعالیت سیاسی در چارچوب سیاست ملی بازنمایی می‌شود» [۲۵]. با این حال، این رویکردها مباحث عمومی انتخابات محلی را منعکس می‌کنند. ولی اینکه چگونه مباحث عمومی سطح ملی دارای نتایج محلی هستند و یا چگونه درک می‌شوند، نادیده گرفته می‌شود. علاوه بر این، اثرات مقیاس و بزرگی واحدهای محلی

اجرایی حکومت محلی در چارچوب اصل انتخابات شکل می‌گیرد. ویژگی دیگر حکومت محلی، مقیاس و توانایی برقراری ارتباط مستقیم آن است. در واقع تسریع در امور به‌دلیل مجاورت جغرافیایی و اجتماعی بین شوراهای محلی (حاصل انتخابات و اصل نمایندگی) و مردم محلی باعث می‌شود در حکومت محلی اصل رسیدگی و مسئولیت‌پذیری دموکراسی به صورت واقعی اجرا شود. به‌طور خلاصه، وجود فرصت‌های متعدد برای مشارکت سیاسی و رسیدگی در نتیجه انتخابات، نمایندگی و روابط مستقیم، اصول مهم دموکراتیک بودن حکومت محلی را شکل می‌دهند. همچنین، در یک حکومت محلی دموکراتیک امکان ایجاد روابط دوطرفه برای بحث و انتقاد از تصمیمات و برنامه‌های محلی وجود دارد [۲۳].

### یافته‌های تحقیق

#### اهمیت انتخابات محلی در ترکیه

همانطور که بایراکتار [۲۴] اشاره می‌کند مطالعات انتخابات محلی ترکیه اکثراً بر نقش احزاب سیاسی در این انتخابات متمرکزند و بیشتر آرای نامزدها و یا احزاب سیاسی در حوزه‌های انتخابی محلی مورد توجه قرار می‌گیرد. برخی مطالعات نیز با اشاره به تغییرات جدی در انتخابات محلی ترکیه از اواخر دهه ۱۹۸۰ تاکنون، از تقویت جایگاه حکومت محلی در این کشور و جلب توجه بازیگران محلی به سیاست‌ورزی محلی سخن می‌کنند. اکبولوت [۲۵] استدلال می‌کند که پس از ۱۹۸۹ و تحت تأثیر فروپاشی ساختار سیاسی حزبی، علاقه عوامل محلی به سیاست‌ورزی محلی افزایش یافته است.

برخی مطالعات دیگر نیز ساختارهای سیاسی و سیستم‌های انتخاباتی را بر رفتار رأی‌دهندگان در انتخابات محلی تأثیرگذار می‌دانند. کیریش و گول [۲۶] در بررسی انتخابات محلی در انگلیس و ایالات متحده، «استقلال نسبی سیاست محلی از سیاست ملی» را محصول قدرتمند بودن رویکرد تمرکززدایی، ضعیف بودن احزاب سیاسی و عدم

بر انتخابات محلی نادیده گرفته می‌شود.

در مقابل فرضیه‌هایی که استدلال می‌کنند سیاست ملی بر انتخابات محلی تأثیر تعیین‌کننده‌ای دارد، تحقیقات دیگری نیز وجود دارند که نشان می‌دهند تأثیر عوامل محلی در انتخابات محلی می‌تواند با توجه به وسعت و بزرگی واحد حکمرانی محلی تغییر کند. در ایالات متحده که شهر - مناطق دارای سیستم انتخابات محلی هستند، ولی احزاب سیاسی نقشی در انتخاب نامزدهای انتخاباتی ندارند و بنابراین تأثیر احزاب بسیار کم است، اولیور و ها با بررسی رفتار رأی‌دهندگان استدلال می‌کنند که رأی‌دهندگان ساکن در این مناطق شهری تصمیمات خود را فراتر از دیدگاه حزبی، براساس ترکیبی از عوامل ذهنی مانند خروجی نامزدها، رویکرد نامزدها و نگرش گروه‌های ذی‌نفع می‌گیرند. به هر میزان از وسعت این شهر - مناطق کم می‌شود، رأی‌دهندگان به سیاست محلی علاقه بیشتری نشان می‌دهند و به‌جای نمایندگان موجود از نامزدهای جدید حمایت می‌کنند. از سوی دیگر، در مناطق بزرگ و نسبتاً همگن، گرایش به سیاست محلی کاهش می‌یابد و نامزدهای موجود ترجیح داده می‌شوند [۳۴].

بر اساس استدلال وربا و نای [۳۵]، می‌توان گرایش به انتخابات محلی، به‌ویژه انتخابات شهرداری‌ها را در سطح بالایی ارزیابی کرد، زیرا افرادی که طالب استفاده از قدرت در سطح محلی هستند جزئی از محل محسوب می‌شوند و در میان رأی‌دهندگان زندگی می‌کنند. با این حال، اگرچه این موضوع اساساً با مشارکت مرتبط است، ولی می‌توان گفت تأثیر نامزد انتخابات محلی بر رفتار رأی‌دهندگان با کاهش وسعت واحد انتخابی افزایش می‌یابد، زیرا با کوچک شدن واحد انتخابی، احساس کارآمدی، روابط مستقیم و احساسات/ هزینه‌های برد و باخت، انتخابات محلی را نسبت به سیاست ملی پرنرنگ‌تر می‌کند.

### اهمیت انتخابات شوراهای استانی در ترکیه

در ترکیه انتخابات شوراهای استانی (مرجع تصمیم‌گیری

استانداردی که از نمایندگان شهرستان‌ها و نواحی تشکیل می‌شود) با عنوان انتخابات ملی احزاب سیاسی در مقیاس محلی معرفی می‌شود. در واقع، آرای شوراهای استانی در انتخابات محلی، آرای احزاب سیاسی شناخته می‌شود و با این دیدگاه، کنشگران محلی در انتخابات شوراهای استانی که مرجع تصمیم‌گیری استانی و واحدی از حکومت محلی شناخته می‌شود، نفوذ و تأثیرگذاری آنچنانی ندارند.

در تفسیر نتایج انتخابات شوراهای استانی به معنی انعکاس قدرت احزاب سیاسی در انتخابات ملی و حوزه‌های انتخابی، اولین عاملی که مورد توجه قرار می‌گیرد، روش انتخابی در انتخابات شوراهای استانی است. براساس فرضیه دوورگر [۳۶]، سیستم‌های انتخاباتی، سیستم حزبی و در نتیجه رفتار رأی‌دهندگان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. در این زمینه، در ترکیه سیستم نمایندگی تناسبی (نوعی سیستم انتخاباتی در کشورهای چندحزبی که طبق آن هر حزب به نسبت تعداد آرای که کسب می‌کند صاحب کرسی می‌شود) در انتخابات شوراهای استانی اجرا می‌شود که این امر نگرانی رأی‌دهندگان را از دادن رأیشان به شیوه دلخواه و تغییر در نتیجه انتخابات از بین می‌برد. لذا، رأی‌دهندگان معمولاً به احزاب مورد نظرشان رأی می‌دهند. علاوه بر سیستم انتخاباتی، در انتخابات شوراهای استانی به جای نامزدها، از اسامی احزاب در برگه‌های رأی استفاده می‌شود که این موضوع نقش احزاب سیاسی را پرنرنگ‌تر می‌کند. بنابراین، انتخابات شوراهای استانی به رقابتی برای احزاب سیاسی در انتخابات محلی تبدیل می‌شود.

برخلاف سیستم نمایندگی تناسبی که در انتخابات شوراهای استانی اجرا می‌شود، در انتخابات شهرداران، براساس ماده ۲ قانون ۲۹۷۲، سیستم اکثریت آرا اجرا می‌شود. اکثریت آرا به معنی انتخابات نامزدمحور شناخته می‌شود که در این سیستم رأی‌دهندگان ترجیح خود را مشخص و یک گزینه را انتخاب می‌کنند. بنابراین، رأی‌دهندگان می‌توانند ترجیحات خود را در چارچوب نامزد مورد نظر و حتی با همان اهمیت در چارچوب نامزد مخالف تغییر دهند، یعنی به رفتار

شوراهای استانی در مرسین به این نتیجه رسیده‌اند که رأی‌دهندگان درمورد ساختار، وظایف، عملکرد و اعضای شوراهای استانی اطلاعات آنچنانی ندارند. در واقع این تحقیق نیز مانند اکثر مطالعات، آرای مأخوذه در انتخابات شوراهای استانی را آرای احزاب سیاسی در نظر می‌گیرد.

### نقش نامزدهای شهرداران در انتخابات محلی

در میان عوامل تأثیرگذار بر سیاست محلی در چارچوب انتخابات محلی، نامزدهای شهرداری تقریباً تنها عاملی شناخته می‌شوند که مورد توجه ویژه قرار می‌گیرند. حتی می‌توان گفت نامزدهای شهرداران مهم‌ترین بازیگر سیاست محلی هستند. سطح تأثیرگذاری این بازیگر سیاست محلی بر رفتار رأی‌دهندگان در انتخابات محلی بیانگر میزان تأثیرگذاری محل بر انتخابات محلی است. صرف‌نظر از دلایل قومی، دینی/مذهبی و یا طبقاتی، آرای کسب‌شده و یا نشده توسط نامزدهای شهرداری، نقش سیاست محلی در نتایج انتخابات محلی را منعکس می‌کنند. این موضوع را می‌توان با مقایسه آرای نامزدهای شهرداران و شوراهای استانی در انتخابات محلی ترکیه ارزیابی کرد.

با وجود این اینکه چرا و چگونه برخی نامزدهای شهرداران در انتخابات محلی آرای بیشتری از حزب خود کسب می‌کنند به دلایل مختلفی مانند ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی فرد، مردمی بودن و نبودن نامزد، میزان شناخت عموم از نامزد، ویژگی‌های قومیتی یا مذهبی و طبقاتی نامزد بستگی دارد. همچنین، حتی اگر نامزد شهرداری شخصیتی کاملاً متفاوت با وابستگی حزبی خود به نمایش نگذارد، ممکن است به دلیل عدم استقبال از نامزدهای احزاب دیگر و یا رفتار رأی‌استراتژیکی رأی‌دهندگان، آرای بیشتری نسبت به حزب خود در انتخابات شوراهای استانی به دست آورد و موفق‌تر ظاهر شود که کلاً می‌توان تمامی این تحولات را واکنش عوامل محلی به انتخابات محلی به‌ویژه نامزدهای شهرداری در نظر گرفت. زیرا این دلایل توسط عوامل محلی و نه احزاب سیاسی شکل می‌گیرد.

رأی‌استراتژیکی روی آورند. در انتخابات شهرداری، روش انتخابات باعث می‌شود که نامزد در مرکز توجه قرار گیرد. به عبارت دیگر، آدرس رأی مشخص است و این اهمیت نامزد انتخابی را پررنگ‌تر جلوه می‌دهد. همچنین موقعیت قدرتمند شهرداران، بر اهمیت انتخاب و ترجیح نامزد انتخابی می‌افزاید [۳۷].

یکی دیگر از دلایلی که باعث می‌شود نتایج انتخابات شوراهای استانی با آرای احزاب سیاسی یکسان تلقی شود، با تراکم و وسعت انتخابات شوراهای استانی ارتباط دارد. انتخابات شوراهای استانی در قیاس با انتخابات شهرداران، با تراکم کم‌تری برگزار می‌شود. در روستاها، تنها برگه رأی احزاب و نامزدهای سرپرستی روستاها و محلات (مختارها) به رأی‌دهندگان عرضه می‌شود. در روستاها، برخلاف انتخابات در حوزه‌های انتخاباتی شهرداران، فرایند انتخاباتی با رقابت شدید نامزدها برگزار نمی‌شود. اگرچه نامزدهای سرپرستی روستاها و محلات وابستگی خود به احزاب سیاسی را پنهان نمی‌کنند، ولی در جایگاه نامزد احزاب سیاسی در انتخابات شرکت نمی‌کنند. در همین زمینه، همچنین می‌توان به وسعت انتخابات شوراهای استانی در قیاس با انتخابات شهرداران توجه کرد. در انتخابات محلی ۲۰۰۹ ترکیه، ۱۷/۳۵ درصد از کل رأی‌دهندگان در روستاها سکونت داشتند. به عبارت دیگر، از نظر تعداد رأی‌دهندگان، برخلاف انتخابات شهرداران، می‌توان انتخابات شوراهای استانی را بازتابی از انتخابات سراسری تلقی کرد، زیرا انتخابات شوراهای شهری و شهرداران شامل روستاها نمی‌شود [۳۷].

یکی دیگر از دلایل پذیرش آرای مأخوذه در انتخابات شوراهای استانی به معنی آرای احزاب سیاسی به این مربوط می‌شود که رأی‌دهندگان در حوزه نهادی و عضویت، آگاهی و شناخت بسیار کمی از شوراهای استانی دارند. به عبارت دیگر، عدم شناخت نهادی باعث می‌شود انتخاب احزاب سیاسی در انتخابات شوراهای استانی در اولویت قرار گیرد. برای نمونه، پس از تصویب قانون شماره ۵۳۰۲ استانداردهای ترکیه، بایراکتار و همکارانش [۲۴] در بررسی

شهرداری توجه می‌کنند». اما اثر نامزدهای شهرداری بر رفتار رأی‌دهندگان نیاز به جزئیات بیشتری دارد.

همچنین می‌توان تأثیر نامزدهای شهرداران بر ترجیحات انتخابی رأی‌دهندگان را در چارچوب نامزدهای مستقل نیز ارزیابی کرد. طبق نظر کیریش و گول [۲۶]، با اینکه به نظر می‌رسد نامزدهای مستقل بعد از ۱۹۸۰ اثربخشی خود را از دست داده‌اند، ولی چون «انتخابات شهرداران در سطح محلی به اثربخشی و نفوذ نامزد بستگی زیادی دارد، لذا ظاهراً شهرداران مستقل از رأی بیشتری برخوردار هستند». از طرف دیگر، آکیولوت [۲۵] استدلال می‌کند که قبل از ۱۹۸۰، انتخاب نامزدهای مستقل در انتخابات شهرداران در بخش‌ها و نواحی به دلیل محبوبیت محلی آن‌ها و حضور سازمان‌های محلی با نامزدهای مستقل و موضع‌گیری انتقادی در برابر احزاب مرکزی‌شان در انتخابات محلی بود. در انتخابات محلی دهه ۱۹۹۰ نیز با نامزد شدن افراد سرشناس محلی اتفاق مشابهی رخ داد. با وجود این وی برای تبیین تفاوت آرا در انتخابات شوراهای استانی، ریاست شهرداری کلانشهرها و شوراهای شهری پس از ۱۹۸۹ بر «گسستگی ساختار سیاسی» تأکید کرده و درباره اثربخشی نامزدهای شهرداری بحث نمی‌کند. در واقع این اثر و مطالعات مشابهی کاهش نفوذ احزاب سیاسی در انتخابات محلی را یک وضعیت اتفاقی (گسستگی سیستم سیاسی حزبی و نامزدهای مستقل) نشان می‌دهند. با این حال، تأثیر نامزدها بر ترجیحات رأی‌دهندگان را کاملاً نمی‌توان یک موقعیت اتفاقی تلقی کرد، این موضوع را به وضوح می‌توان در انتخابات محلی ۲۰۲۴ نیز مشاهده کرد. در این انتخابات اگرچه در کلانشهرهایی مثل استانبول و خصوصاً آنکارا گسستگی سیاسی بسیار محسوس در جناح حاکم و مخالفان قابل مشاهده نبود، ولی اثربخشی نامزدهای شهرداران را به وضوح می‌توان بین آرای شهرداران کلانشهرهای ترکیه و آرای احزاب آن‌ها در انتخابات شوراهای استانی مشاهده کرد.

علاوه بر این، بایراکتار [۲۴] تفاوت آرای بین انتخابات شوراهای استانی و انتخابات شهرداران را با رفتار رأی‌دهی

بررسی میدانی کامالاک [۲۸] از نتایج انتخابات محلی ۲۰۰۹ در مرسین، آشکارا نقش تأثیرگذار نامزدهای شهرداری بر انتخاب رأی‌دهندگان را ثابت می‌کند. همچنین این تحقیق نشان می‌دهد که تأثیر نامزدهای شهرداری بر ترجیح رأی‌دهندگان در انتخاب شهرداران کلانشهرها و شهرها متفاوت است. ولی نباید فراموش کرد که احزاب سیاسی هنگام انتخاب نامزدها در انتخابات محلی و ملی، عوامل مؤثر بر انتخابات در حوزه انتخابی را نیز در نظر می‌گیرند.

اگرچه احزاب سیاسی در ترکیه دارای ساختار مرکزی قدرتمند و رهبران بسیار قوی هستند، ولی ویژگی‌های حوزه‌های انتخابی در تعیین نامزدها تا حد معینی مورد توجه قرار می‌گیرند. این موضوع تعیین میزان تأثیرگذار بودن نامزدهای شهرداران بر ترجیحات رأی‌دهندگان را دشوار می‌کند. برای نمونه، با در نظر گرفتن عوامل محلی، گاهی آرای نامزدهای شهرداران با وابستگی سیاسی حزبی، تفاوت آنچنانی با نتایج انتخابات شوراهای استانی ندارد. حتی گاهی می‌توان انعکاس عوامل محلی در معرفی نامزدها را در انتخابات شوراهای استانی نیز مشاهده کرد و این امر تشخیص میزان تأثیرگذاری نامزدهای شهرداران بر ترجیحات رأی‌دهندگان را در قیاس با نتایج انتخابات شوراهای استانی دشوار می‌کند. با وجود این بین آرای مأخوذه در انتخابات شوراهای استانی و آرای نامزدهای شهرداران تفاوت محسوسی وجود دارد.

علی‌رغم این، مطالعات دیگری نیز درباره اثرگذاری نامزدهای شهرداری بر ترجیحات رأی‌دهندگان وجود دارد. کیریش و گول [۲۶] در تحقیقاتشان درباره انتخابات محلی بین ۱۹۶۳ تا ۲۰۰۴ استدلال می‌کنند که ویژگی‌های شخصی نامزدهای شهرداران بر رفتار رأی‌دهندگان تأثیر می‌گذارد. آن‌ها دلیل عدم انطباق آرای احزاب سیاسی در انتخابات محلی با آرای شهرداران منتسب به آن‌ها را این‌گونه توجیه می‌کنند که رأی‌دهندگان در انتخابات محلی هنگام رأی دادن «برای شوراهای استانی به احزاب سیاسی و برای شهرداران، به احزاب سیاسی و نیز ویژگی‌های شخصی نامزدهای

دگرگون شد.

چیزی که در این انتخابات غافلگیرکننده نبود، ولی بیشترین تأثیر را بر نتایج انتخابات گذاشت، کاهش مشارکت در انتخابات بود. اگرچه نرخ مشارکت حدود ۷۸ [۱] درصد بود و این در سراسر جهان رقم بسیار بالایی در عرصه مشارکت سیاسی در انتخابات شناخته می‌شود، ولی بسیار پایین‌تر از نرخ ۸۵ درصد و نرخ‌های بالاتر بود که معمولاً صحنه رقابت سیاسی در انتخابات ترکیه با آن شناخته می‌شود. طبق توافق اکثر تحلیلگران مختلف، بزرگ‌ترین گروهی که در پای صندوق‌های رأی حاضر نشدند، از پایگاه مردمی آکپ هستند و این عاملی بود که تا حد زیادی سرنوشت انتخابات را رقم زد.

بعد از اعلام نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه، رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور این کشور و رهبر آکپ از نتایج مذکور به‌عنوان یک «نقطه عطف» [۳۹] و نیز اوزگور اوزل رهبر جدید ج‌خ‌پ از آن به‌عنوان یک «میلاذ» [۵] یاد کرد. در واقع این انتخابات برای هر دو حزب، همانطور که رهبران احزاب مذکور تأکید می‌کنند، از اهمیت حیاتی برخوردار بود. زیرا آکپ برای اولین بار از سال ۲۰۰۲ در یک انتخاب شکست خورد، و ج‌خ‌پ نیز اولین بار بود که از سال ۱۹۸۹ به‌عنوان حزب پیروز انتخاب شد.

در این انتخابات، همانطور که بخش مهمی از ارزیابی‌ها و تحلیل‌های اولیه نشان می‌دهند [۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵]، در ظاهر امر موضوعات مختلفی به‌ویژه با ماهیت تأثیرگذار بر زندگی روزمره و محلی شهروندان (در برابر موضوعاتی که دارای اهمیت امنیتی، ملی هستند و اغلب به مسائل خارجی کشور مربوط می‌شوند) از جمله اقتصاد، تورم، موضوع بازنشستگان، نارضایتی‌های حقوقی و ... نقش بسیار مهمی در نتایج این انتخابات داشتند. با وجود این پس از تثبیت نتایج انتخابات و تحلیل‌های مختلف از جانب کارشناسان، اگرچه این ارزیابی‌های کلی تا حدود زیادی واقعیت انتخابات را بیان می‌کنند، ولی ارزیابی صحیح‌تر و دقیق‌تر از نتایج این انتخابات فقط با تشریح مسائلی فراتر از

استراتژیکی توضیح می‌دهد. او بیان می‌کند در مواردی که پتانسیل پیروزی نامزد احزاب برای انتخابات شهرداری پایین است، رأی‌دهندگان که وابستگی حزبی بالایی دارند، ممکن است در انتخابات استانی رأی‌شان را به حزب محبوب خود دهند، ولی در انتخابات شهرداری با انتخاب رفتار رأی استراتژیکی، ترجیحات انتخابی خود را تغییر دهند. بایراکتار با بررسی آرای نامزدهای شورای استانی و شهرداری در محدوده شهرداری کلانشهر مرسین نشان می‌دهد که رأی‌دهندگان در این شهر «در پرتو حمایت از نامزدهایی که در انتخابات حضور دارند و یا به دلیل احتیاط درمورد برخی نامزدها، در رأی‌دهی خود رفتار مستقلی را از وابستگی‌های سنتی حزبی به نمایش می‌گذارند.» باین‌حال، این تحقیق که تمام شهرداری‌های ترکیه را بررسی می‌کند، نشان می‌دهد رأی‌دهی استراتژیکی یک رفتار انتخاباتی محدود محسوب می‌شود.

### تحلیل نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه

علی‌رغم مباحثی که پیرامون اهمیت و ماهیت انتخابات محلی در ترکیه گفته شد، انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه با نتایج جدید و متفاوتی در تاریخ اخیر تحولات سیاسی این کشور همراه بود. بزرگ‌ترین شگفتی انتخابات این بود که ج‌خ‌پ قدیم‌ترین حزب سیاسی ترکیه و بزرگ‌ترین رقیب حزب حاکم یا ستون اصلی اپوزیسیون پس از حدود نیم قرن و با اختلاف بیش از یک میلیون رأی و ۲/۲ درصد آرا توانست در جایگاه نخست انتخابات قرار گیرد. همچنین، ج‌خ‌پ این موفقیت را در بحرانی‌ترین موقعیت و انتخابات تاریخ خود به‌دست آورد، زیرا ده ماه پیش با امیدهای فراوان وارد انتخابات پارلمانی و ریاست‌جمهوری ترکیه شد، ولی در آن انتخابات حیاتی شکست خورد و حتی شرکای اصلی خود را از دست داد. بدون تردید موضوعات مختلفی درباره انتخابات اخیر ترکیه قابل بحث هستند. در این انتخابات، برای اولین بار آکپ جایگاه نخست خود را در عرصه رقابت‌های سیاسی ترکیه از دست داد و آرایش پایدار و سیاسی آرای قدرت

نشریه آمایش سیاسی فضا

دوره ۶، شماره ۴، پاییز ۱۴۰۳

این موضوعات ظاهری امکان‌پذیر است. در واقع برای تشریح دقیق‌تر نتایج این انتخابات می‌توان به چند موضوع اشاره کرد: نتایج متفاوت سیاست ائتلافی برای آکپ و ج‌خ‌پ، «خستگی روحی و هیجانی» در آکپ، و تغییر سیاست ج‌خ‌پ [۴۶].

پس از گسستگی سیاسی که در پی کودتای نافرجام ۲۰۱۶ در ترکیه رخ داد، فضای سیاسی این کشور با یک تحول سیاسی و نهادی همراه بود. در واقع، علاوه بر تثبیت فضای قطبی در عرصه سیاست، همراه با آغاز به کار سیستم حکومتی ریاست جمهوری، موضوع ائتلاف‌های سیاسی - انتخاباتی به یکی از ارکان حیاتی سیاست در ترکیه تبدیل شد. به عبارت دیگر، ائتلاف‌هایی که تحت رهبری آکپ و ج‌خ‌پ+دم شکل گرفتند به کانون اصلی موضع‌گیری‌های سیاسی تبدیل شدند. با این حال، سیاست ائتلافی دستاوردها و نتایج متفاوتی را برای آکپ و ج‌خ‌پ به همراه آورد.

از دیدگاه آکپ، مهم‌ترین نتیجه سیاست ائتلافی، نقش آن در تحکیم موقعیت رهبری رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه بود. در واقع ابتدا تغییر سیستم سیاسی و گذار به سیستم ریاستی و سپس تحقق شرط ۵۰+۱ برای انتخاب رئیس‌جمهور از طریق سیاست ائتلافی نتایج مثبتی برای آکپ بود. با این حال، موضوع بسیار مهم مدیریت اثرات منفی احتمالی شکاف آرای انتخاباتی اردوغان و آکپ بود که با رفراندوم ۲۰۱۷ و انتخابات سراسری ۲۰۱۸ نزد رأی‌دهندگان آشکار شد. ولی آکپ توانست در چارچوب سیاست ائتلافی به رهبری اردوغان و حمایت مح‌پ و دولت باغچعلی، رأی‌دهندگان و حامیان منتقد و معترض خود را حفظ کند. به عبارت دیگر، آکپ توانست طرفداران و رأی‌دهندگانی را که علی‌رغم حمایت از ریاست جمهوری اردوغان، در شرف جدایی از این حزب بودند، در چارچوب سیاست ائتلافی زیر یک سقف سیاسی نگه دارد و رأی‌دهندگان معترض و منتقد را مدیریت کند و فراتر از آن، با وجود ریزش آرا توانست پیروز انتخابات شود. مهم‌ترین موارد این موضوع نیز نتایج انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۲۳ بود. در طرف دیگر، ج‌خ‌پ سیاست ائتلافی خود را به موازات

رویکرد آکپ، ولی با جهت‌گیری مخالف آغاز کرد. استراتژی کمال قلیچداراوغلو، که برای پیروزی انتخاباتی ج‌خ‌پ در قالب یک «دکترین» پیچیده، ولی بر گسترش اپوزیسیون متمرکز بود، نه ج‌خ‌پ، علی‌رغم مدیریت ناقص قلیچداراوغلو، با نتایج مثبتی نیز همراه بود [۴۷]. در همین زمینه، ج‌خ‌پ در کدهای سختگیرانه «ایدئولوژیکی» و «هویتی» خود نرمش‌هایی را نشان داد. اگرچه گاهی تردیدهایی در مورد صمیمیت ج‌خ‌پ وجود دارد، ولی این حزب در نهایت مجبور شد با توجه به موقعیت ضعیف خود در برابر حزب حاکم (شکست‌های انتخاباتی و حیثیتی پی در پی پس از ۲۰۰۳) و اشتیاق فزاینده سیاسی - اجتماعی برای رسیدن به قدرت، تعامل با گروه‌های مختلف اجتماعی را بپذیرد. ولی به‌علت تمرکز سیاسی بر «اردوغان‌ستیزی» و استفاده از نخبگان سیاسی فاقد محبوبیت اجتماعی و سازوکارهای غیرمنطقی (مثلاً میز شش نفره)، نتوانست به موفقیت سیاسی موردنظر برسد. با وجود این سیاست ائتلافی برای گردهمایی در زیر یک چتر سیاسی، با تمرکز بر تجمیع و یکپارچه‌سازی احزاب و گروه‌های مخالف، باعث یک نرمش و انعطاف‌پذیری جدی نزد رأی‌دهندگان اپوزیسیون در برابر ج‌خ‌پ شد. به عبارت دیگر، ج‌خ‌پ با سیاست ائتلافی خود، توانست رأی‌دهندگان اپوزیسیون را به سمت خود جذب کند. بدین ترتیب، رأی‌دهندگان اپوزیسیون به الگوی رأی استراتژیکی روی آوردند. در واقع ج‌خ‌پ توانست رأی‌دهندگانی را که در شرایط عادی قادر به اقعاشان نبود، قانع کند حداقل با انگیزه مخالفت و مقاومت در برابر حزب حاکم به ج‌خ‌پ رأی دهند. ج‌خ‌پ توانست موفقیت خود را در انتخابات ۲۰۱۹ که با کمک ائتلاف‌های سیاسی حاصل شد، در ۲۰۲۴ نیز در چارچوب ائتلافی که در «پایگاه حزبی» خود ایجاد کرده بود، گسترش دهد و نیز با همراهی دیگر عوامل تأثیرگذار بر انتخابات، این بار پیروز انتخابات محلی شود.

بنابراین، انتخابات محلی ۲۰۲۴ با نمایش رویکردهای متفاوت آکپ و ج‌خ‌پ در چارچوب سیستم و سیاست ائتلافی برای پیروزی در انتخابات همراه بود. بدین ترتیب، آکپ با



حزبی در واقع دلیل اصلی این خستگی روحی و هیجانی است که رأی دهندگان آکپ از آن رنج می‌برند و اکنون به حدی رسیده که باعث تغییر در اولویت انتخابی آن‌ها به نفع اپوزیسیون می‌شود. بنابراین، حزب حاکم باید برای رفع این خستگی روحی و هیجانی، دوباره تلاش کند تا دل حامیانش را فتح کند، که این امر به یک تحول اساسی و بنیادین نیاز دارد. از سوی دیگر، آکپ پس از سال‌ها تلاش و توفیقات پایدار در شکل‌دهی به تحولات و مطالبات اجتماعی، به نوعی خودباوری سازمانی رسیده که بر رهبری کاریزماتیک اردوغان تکیه دارد و حتی گاهی از آن سوءاستفاده می‌کند. در واقع حل این مشکل و به تعبیر اردوغان، «غرور و خودبینی» حزبی به شکستن این غرور و یا مقاومت بر آن بستگی دارد.

با وجود این تحلیل نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ فقط با تمرکز بر شکست آکپ، چیزی جز بی‌انصافی در حق ج‌خ‌پ و نیز آکپ نیست و حق مطلب را به جا نخواهد آورد، زیرا اگرچه نتایج انتخابات به یک روند یا گرایش اثرگذار از جانب اپوزیسیون و ج‌خ‌پ اشاره نمی‌کنند، ولی این حزب پس از سالیان طولانی توانست در کارزار اخیر انتخابات ترکیه به موفقیت‌های ارزشمندی برسد و به شدت جلب توجه کند. یکی از این موفقیت‌ها، استراتژی «اتلاف مردمی» است که در چارچوب سیاست ائتلافی مسیر موفق‌تری را طی کرد. در واقع نتایج انتخابات نشان می‌دهد که مهم‌ترین عامل در موفقیت ج‌خ‌پ در چرخش انتخاباتی رأی‌دهندگان اپوزیسیون، به‌ویژه از پایگاه مردمی احزاب ایپی و دِم به ج‌خ‌پ خلاصه می‌شود. بنابراین، ج‌خ‌پ با استراتژی انتخاباتی خود موفق شد رأی‌دهندگان اپوزیسیون را به الگوی رأی‌دهی استراتژیکی متقاعد، و آن را به یک موفقیت انتخاباتی تبدیل کند.

دیگر موفقیت ج‌خ‌پ این بود که برخلاف آکپ، توانست منتقدان خود را برای حضور در پای صندوق رأی متقاعد کند [۵۱]. در واقع در شرایطی که طرفداران آکپ با تحریم انتخابات، واکنش‌ها و اعتراضاتشان را در برابر مشکلات عدیده موجود در جامعه و ناکارآمدی‌های حکومت (مسائلی که در زندگی روزمره با آن درگیر هستند) به نمایش گذاشتند،

تجمیع و حفظ طرفداران ناراضی خود (ریزش رأی‌دهندگان از انتخابات ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۳) در یک جناح واحد، و ج‌خ‌پ نیز با جلب توجه رأی‌دهندگان جناح اپوزیسیون (از ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۴) توانستند یک مدل ائتلافی برای انتخابات محلی تشکیل دهند. گذر زمان نشان خواهد داد که این مدل‌ها تا چه حدی پایدار خواهند بود و یا در معرض گسستگی سیاسی قرار خواهند گرفت. با وجود این نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ به وضوح نشان می‌دهد که این فرایند ائتلافی با دستاوردهای آن چنان مطلوبی برای جناح‌های سیاسی همراه نبود.

یکی دیگر از نتایج انتخابات ۲۰۲۴ این بود که به وضوح نشان داد آکپ از یک مشکل سازمانی - نهادی رنج می‌برد که اردوغان قبلاً آن را با عبارت «خستگی فیزیکی - جسمی» [۴۸] توصیف کرده بود و پس از انتخابات اخیر، دوباره با عبارت «تلفات جانی و روحی» [۴۹] (ریزش آرا) به آن اشاره کرد. ولی چنین موضوع پیچیده‌ای را نیز نمی‌توان به راحتی فقط با مقصر دانستن تشکیلات حزبی تحلیل کرد. علاوه بر این، این موضوع را می‌توان با «خستگی روحی، هیجانی، عاطفی» [۴۸] رأی‌دهندگانی که در گذشته به آکپ رأی داده بودند و اکنون از اردوغان طرفداری می‌کنند و یا تمایل به حمایت از او دارند تشریح کرد. در واقع این خستگی و خمودگی بیشتر با نارضایتی و خشم عمومی طرفداران سنتی آکپ از سلب اعتماد و ناامیدی به حزب محبوبشان ارتباط دارد. در نتیجه، این گروه از رأی‌دهندگان، اکنون از آکپ فاصله گرفته و ممکن است حتی در چارچوب جناح و ائتلاف سیاسی جمهور به احزاب دیگری روی آورند.

همچنین، نتایج انتخابات ۲۰۲۴ نشان می‌دهد که خستگی هیجانی رأی‌دهندگان در برابر آکپ در شرایط مناسب ممکن است باعث انتقال آرا به جناح و ائتلاف سیاسی رقیب شود. برای نمونه، می‌توان به انتقال محدودی از آرا به ج‌خ‌پ در برخی از شهرهای آناتولی اشاره کرد که امکان جابه‌جایی فراجناحی/ائتلافی یا بین جناحی/ائتلافی آرای انتخاباتی را تأیید می‌کند.

همچنین اشاره اردوغان به «بیماری خودبینی» [۵۰]

طرفداران اپوزیسیون علی‌رغم ناامیدی‌ها و اعتراضات پس از انتخابات ۲۰۲۳، در انتخابات محلی ۲۰۲۴ با حضور گسترده در پای صندوق‌های رأی به ج‌خ‌پ رأی دادند.

با وجود این یکی دیگر از عوامل بسیار تأثیرگذار در نتایج انتخابات اخیر، به تغییر سیاست و نگرش ج‌خ‌پ مربوط می‌شود [۵۲]، زیرا این حزب در دو دهه گذشته، به‌ویژه با انتخاب استراتژی‌های معیوب و نامشخص، رویکردها و گفتمان‌های مسئله‌دار، برقراری مناسبات ناموفق با رأی‌دهندگان در همه انتخابات شکست خورده بود. از طرف دیگر، آ‌ک‌پ با تعریف و اجرای سیاست‌های مشخص و معقول در عرصه میدانی، به موفقیت‌های بزرگی رسیده بود و با پیگیری تحولات و مطالبات اجتماعی در عرصه میدانی، همواره سعی کرده بود موقعیت برتر خود را حفظ کند. نتایج انتخابات ۲۰۲۴ نیز اولین نشانه‌های پیگیری یک استراتژی سیاسی جدید توسط ج‌خ‌پ براساس تجربه آ‌ک‌پ را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر، به نظر می‌رسد ج‌خ‌پ با کپی‌برداری از الگوی موفقیت آ‌ک‌پ، و با انتخاب نامزدهای اصلاح، رویکردی را اتخاذ کرد که در عرصه میدانی با رضایت رأی‌دهندگان همراه بود. اگرچه این را برای همه نامزدها و حوزه‌های رأی‌گیری نمی‌توان تعمیم داد، ولی می‌توان گفت ج‌خ‌پ تا حدود زیادی سعی کرد با تمرکز بر عرصه میدانی و صحنه انتخابات، ضعف‌های اساسی خود را در زمینه موضع‌گیری‌های ایدئولوژیک نامشخص و مبهم برطرف کند. برای توجیه این موضوع می‌توان به موفقیت ج‌خ‌پ در کسب کرسی‌های شهرداران در حوزه دریای سیاه و آناتولی مرکزی، یعنی فراتر از حوزه نفوذ سنتی این حزب در کلانشهرها و شهرهای ساحلی غرب ترکیه اشاره کرد، که اگرچه نمی‌توان کسب این موفقیت را فقط به تلاش‌های ج‌خ‌پ نسبت داد، ولی در هر حال واقعیتی است که به اسم این حزب به‌دست آمده است و نمی‌توان انکار کرد.

با این حال، مشخص نیست که این تغییر سیاست و نگرش، بدون حل مشکلات ساختاری/سازمانی و هویتی/ایدئولوژیک در ج‌خ‌پ، به چه میزان پایدار خواهد بود.

البته اگر رفتار انتخاباتی هیجانی رأی‌دهندگان اپوزیسیون را نیز در نظر بگیریم که معمولاً با انگیزه مخالفت با آ‌ک‌پ رأی می‌دهند، در واقع ج‌خ‌پ آزمون سختی در حوزه اجرایی و ارزیابی میزان کارایی خود پیش‌رو دارد. همچنین، در برابر آ‌ک‌پ نیز، دیگر آن رقیب سنتی با قدرت رقابت‌پذیری ضعیف وجود ندارد، بلکه با رقیبی مواجه هستیم که به نوعی سعی دارد خود را با رویکردها و الگوهای منتسب به آ‌ک‌پ در صحنه مبارزه و رقابت سیاسی - اجرایی نشان دهد. علاوه بر این، با در نظر گرفتن توانایی و توانمندی‌های شهرداران منتسب به ج‌خ‌پ، آ‌ک‌پ در آینده نزدیک با دور جدیدی از رقابت سیاسی مواجه خواهد بود.

به طور کلی، نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ نشان می‌دهد که حامیان و رأی‌دهندگان سنتی آ‌ک‌پ از چند سال پیش سعی داشتند این حزب را در واکنش و اعتراض به مشکلات اخیر جامعه ترکیه به‌ویژه در حوزه اقتصادی و سیاست‌های ناموفق حاکمیت در حل مشکلات موجود مجازات کنند که بهترین فرصت برای چنین مجازاتی در کارزار انتخابات محلی پیش آمد. در این زمینه نیز، معمولاً ارزیابی‌های اولیه از نتایج انتخابات تا حدود زیادی صحیح هستند. با وجود این نتایج انتخابات ۲۰۲۴ همچنین بیانگر نقش بسیار تأثیرگذار برخی از عوامل مهم از جمله یک تحول فرایندمحور و سیاسی در این دور از انتخابات ترکیه هستند. اگرچه این عوامل در پس‌زمینه تحولات انتخاباتی قرار دارند، ولی در طولانی‌مدت بیشتر مورد توجه قرار خواهند گرفت. در واقع پایداری و تداوم فرمول‌های مختلف کسب موفقیت که سیاست ائتلافی برای طرف‌های مختلف به وجود آورده است، ضرورت بازنگری آ‌ک‌پ در خودباوری و غرور سازمانی خود برای گذر از «خستگی روحی، هیجانی، عاطفی» در میان رأی‌دهندگان و روی آوردن ج‌خ‌پ به سیاست‌ورزی در عرصه میدانی پس از شکست‌های متمادی در کارزارهای انتخاباتی در رأس این عوامل جای می‌گیرند.

## نتیجه گیری

با توجه به آنچه در متن مقاله مورد بحث قرار گرفت، از نتایج این دور از انتخابات محلی ترکیه و تحلیل نتایج آن می‌توان نتیجه گرفت که این انتخابات بیش از هر چیز دیگری به یک تغییر نگرش سیاسی در میان رأی‌دهندگان احزاب مختلف ترکیه، به‌ویژه آک‌پ اشاره می‌کند. این اتفاق به دلیل ارتباطات ایدئولوژیکی قوی، در انتخابات پارلمانی و ریاست‌جمهوری ۲۰۲۳ رخ نداد و این بار اقتصادی جامعه بر هویت ایدئولوژیکی و حزبی غلبه کرد. در واقع نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه نشان می‌دهد که ترجیح اصلی مردم در این انتخابات، مشکلات اقتصادی جامعه بود و برخلاف انتخابات پارلمانی و ریاست‌جمهوری ۲۰۲۳ که انتخاب مردم تا حدود زیادی بیانگر جهت‌گیری و دغدغه‌های امنیتی و سیاست خارجی کشور در چارچوب دیدگاه‌های سیاسی احزاب بود، به نوعی می‌توان نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ را انعکاس مسائل و امور داخلی و روزمره زندگی مردم (سازوکارهای محلی) در کارزار سیاست تلقی کرد که این امر در انتخابات مذکور فرضیه «انتخابات محلی تحت تأثیر سیاست‌های ملی هستند» را رد می‌کند.

به تعبیر دیگری می‌توان از نتایج انتخابات اخیر ترکیه این‌گونه نتیجه گرفت که در این انتخابات همه مردم ترکیه از سلاقی مختلف سیاسی و از گروه‌های مختلف فرهنگی - اجتماعی شامل ترک، کرد، چپ و راست، طرفداران چ‌خ‌پ، آک‌پ و سایر احزاب و ... به این نتیجه رسیدند که جامعه ترکیه از درون و در گرداب مشکلات اقتصادی گیر کرده و از آن رنج می‌برد. لذا به‌جای حماسه‌آفرینی سیاسی و تداوم رقابت‌های قطبی پیشین، به فرایندی رأی داد که آمیخته‌ای از گروه‌های سیاسی و اجتماعی ترکیه را در خود جای دارد و بهتر از یک سیستم با حاکمیت و اقتدار تک‌حزبی، می‌تواند با مشارکت جمعی ترکیه را از گرداب مشکلات موجود رها سازد. نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ ترکیه از دو جهت اهمیت بسیاری دارد و تحول مهمی در سپهر سیاسی ترکیه محسوب می‌شود. در واقع نتایج این انتخابات را فقط نمی‌توان به تغییر

بازیگران سیاسی در میدان قدرت محلی خلاصه کرد، بلکه این نتایج اساساً از یک تحول گسترده در قلمرو نفوذ و قدرت محلی - ملی احزاب در سپهر سیاسی ترکیه حکایت دارد. در واقع به نوعی می‌توان بازتاب‌های اولیه آن را در محتوای سخنان و واکنش دموکراتیک اردوغان به نتایج انتخابات برای یک خودانتقادی و بازنگری اساسی در تشکیلات و رفتارهای حزبی و بازگشت به روح اصلی آک‌پ مشاهده کرد. بازتاب‌های این تحول حتی در تعاملات سیاسی اخیر احزاب سیاسی ترکیه، به‌ویژه میان حزب حاکم و حزب اصلی اپوزیسیون (ج‌خ‌پ) جریان دارد و هر دو حزب تلاش می‌کنند در چارچوب گفتمان «اعتدال‌گرایی»، از مناسبات و رفتارهای رادیکال و نیز قطبی‌گرایی گذشته فاصله گرفته و بدین ترتیب از وضعیت موجود برای رسیدن به وضعیت و موقعیت مطلوب در انتخابات آتی بهره بگیرند. به عبارت دیگر، حزب حاکم سعی دارد با انعطاف‌پذیری و نرمش در رفتارها و سیاست‌های خود، طرفداران قهر کرده خود را به آشتی با خود سوق دهد و اپوزیسیون نیز سعی دارد با انعطاف‌پذیری و نرمش در رفتارها و گفتمان‌های خود، اعتماد و آرای فراحزبی خود را، به‌ویژه از پایگاه آک‌پ و اسلام‌گرایان ترکیه برای انتخابات آتی حفظ کند.

از طرف دیگر، تحت تأثیر تحولات اخیر در قلمرو نفوذ قدرت محلی - ملی احزاب در گستره رقابت‌های سیاسی ترکیه، اپوزیسیون در آینده با اعتماد به نفس بیشتری فعالیت خواهد کرد. این موضوع نشان می‌دهد که هنوز احزاب حاکم و به‌ویژه احزاب مخالف در ترکیه، نتایج انتخابات محلی را به معنی رأی اعتماد به حزب خود تلقی می‌کنند. بنابراین، به نوعی می‌توان نتایج انتخابات محلی ۲۰۲۴ را تبلیغات انتخاباتی برای آینده و نیز یک حرکت سیاسی در مسیر سیاست و حاکمیت ملی تلقی کرد.

با وجود این علی‌رغم آنچه در این مقاله مورد بحث قرار گرفت، هنوز نمی‌توان از حذف آک‌پ در صحنه کارزار و رقابت‌های سیاسی ترکیه سخن گفت. این حزب با توجه به پایگاه مردمی و مناسبات سازمانی گسترده‌ای که دارد، اگر

4. Ilksesgazetesi. Historic result in Türkiye: 80% of the Turkish economy is in the hands of the CHP. 2024; Available from: <https://www.ilksesgazetesi.com/siyaset/turkiye-de-tarihi-sonuc-turkiye-ekonomisinin-yuzde-80-i-chp-nin-eline-gecti>. [In Turkish]
5. Economist. First statement from CHP leader Özgür Özel regarding the election results. 2024; Available from: <https://www.economist.com.tr/haberler/ozgur-ozel-den-secim-sonuclarina-iliskin-aciklama-48893>. [In Turkish]
6. Eğilmez M. Why did the AKP lose?. 2024; Available from: <https://www.ekonomim.com/gundem/ak-parti-neden-kaybetti-mahfi-egilmez-madde-madde-anlatti-haberi-736789>. [In Turkish]
7. Selvi, A, Why did the AKP lose?. 2024; Available from: <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/abdulkadir-selvi/ak-parti-neden-kaybetti-42440268>. [In Turkish]
8. Mıış, N, AK Party Will Be Renewed According to Voters' Message. 2024; Available from: <https://www.setav.org/ak-parti-secmenin-mesajina-gore-yenilenecektir>. [In Turkish]
9. Heywood, A, Democracy. In: Yayla A. (Ed.). Social and Political Theory. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1999; 67-84. [In Turkish]
10. Schmitter PC, Karl TL. What is Democracy and What is not?. In: Yayla A. (Ed.). Social and Political Theory. Ankara: Siyasal Kitabevi, 1999; 3-15. [In Turkish]
11. Selahattin, Y, Local Government and Democracy. İstanbul: IULA EMME; 1993. [In Turkish]

بتواند تشکیلات خود را از خستگی روحی، هیجانی و عاطفی رها سازد و به چارچوب‌های دموکراتیک و اصیل خود بازگردد، دوباره می‌تواند روزهای باشکوه خود را تکرار کند. در واقع نتایج انتخابات اخیر تلنگری بود از طرف طرفداران حزب حاکم برای رهایی و فاصله گرفتن حزب از گرداب خودبینی حزبی و تشکیلاتی. فراموش نکنیم این حزب توانست در طول بیش از دو دهه در همه انتخابات ترکیه پیروز شود. بنابراین پیشی گرفتن از چنین موقعیتی آسان نخواهد بود و اپوزیسیون نیز برای تحکیم دستاوردهای خود در این انتخابات، اکنون زیر بار سیاسی سنگین‌تری قرار دارد.

**قدردانی:** نویسنده لازم می‌داند تا از حمایت‌های دانشگاه مراغه کمال تشکر و قدردانی را داشته باشد.

**تأییدیه‌های اخلاقی:** موردی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

**تعارض منافع:** موردی توسط نویسنده گزارش نشده است.

**سهم نویسندگان در مقاله:** نویسنده اصلی (۱۰۰ درصد)

**منابع مالی/حمایت‌ها:** موردی توسط نویسنده گزارش نشده است.

## References

1. YSK. Results of the Local Elections of March 31, 2024. 2024; Available from: <https://www.ysk.gov.tr/tr/31-mart-2024-secimi/46637316>. [In Turkish]
2. The Economist. Türkiye's President Recep Tayyip Erdogan suffers an electoral disaster. 2024; Available from: <https://www.economist.com/europe/2024/03/31/turkeys-president-recep-tayyip-erdogan-suffers-an-electoral-disaster>.
3. Alğan, C, The Party That Won the Election by Losing Votes: DEM. Kriter. 2024; 8(89). [In Turkish]

- Politics and Democracy Seminars for Civil Society, İstanbul: World Local Government and Democracy Academy Yay Publications; 1998. [In Turkish]
24. Bayraktar, SU, Kurt, H, Yılmaz, B, Kamalak, İ, Doğan, AE. Provincial councils after the reform: transformation and status quo. İstanbul: Kalkedon; 2011. [In Turkish]
25. Akbulut, Ö, Locality of local elections. Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi, 2004; 5(17-18): 1-9. [In Turkish]
26. Kiriş, HM, Gül, H, Transformation of political trends in Türkiye: an analysis in the context of local elections. Amme İdaresi Dergisi, 2008; 41(2): 101-129. [In Turkish]
27. Stroker, G, The politics of local government. London: Macmillan; 1988.
28. Lipson, L, Democratic Civilization. (Translated by Gülalp H, Alkan T.). Ankara: Türkiye İş Bankası; 1984. [In Turkish]
29. Zimmerman, JF, Participatory democracy populism revised, New York: Praeger; 1986.
30. Turan, AE, Local elections in Türkiye. İstanbul: İstanbul Bilgi University; 2008. [In Turkish]
31. Çitçi, O, Representation in local governments. Ankara: TODAİE Publications; 1989. [In Turkish]
32. Sabuncu, Y, Şeker, M, Elections. In: As the century ends, the Republic Era Türkiye Encyclopedia (Vol 14). İstanbul: İletişim, 1996:1142-1168. [In Turkish]
33. Çitçi, O, Geography of local elections: 1963-1999. Ankara: TODAİE; 2005. [In Turkish]
34. Oliver, JE, Ha, SE. Vote choice in
12. Nodia, G, Nationalism and Democracy. In: Yayla A. (Ed.). Social and Political Theory. Ankara: Siyasal Kitabevi. 1999; 85-103. [In Turkish]
13. Teziç, E, Constitutional Law. İstanbul: Beta Publications; 2007. [In Turkish]
14. Köker, L, An Assessment of Electoral Systems and Political Pluralism in Terms of Democratic Legitimacy. Anayasa Yargısı, 2006; 22(1): 10-21. [In Turkish]
15. Örs, B, Political Representation. İÜSBF Dergisi, 2011; 35:1-22. [In Turkish]
16. Dahl, R, About Democracy. (Translated by Kadioğlu B). Ankara: Phoenix; 2010. [In Turkish]
17. Günel E. The Effects of Electoral Systems on Political Institutions in Türkiye. Ankara: Turhan; 2005. [In Turkish]
18. Dursun, D, Political Science. İstanbul: Beta Publications; 2012. [In Turkish]
19. Üzmez, Ü, New Election System Proposal for Local Election System, Ankara: Nobel Akademik Publications; 2020. [In Turkish]
20. Görün, M, Local Democracy and Participation: A Study on Izmir, Konya and Ağrı Provincial Council Members. Yönetim Bilimleri Dergisi, 2006; 4(2): 159-184. [In Turkish]
21. Görmez, K, Local Democracy and Turkish Municipality, Service Workers' Union Publications; 1993. [In Turkish]
22. Yıldırım, S. Local Government and Democracy. In: 60th Year in Turkish Municipality International Symposium Proceedings and Discussions, IULA-EMME Publications: Ankara; 1990. [In Turkish]
23. Çitçi, O, Local Politics and Democracy/ Pluralism/ Civil Society. In: Urban, Local

- Erdogan. 2024; Available from: <https://www.aljazeera.com/news/2024/3/31/turkeys-opposition-set-to-hold-power-in-major-cities-partial-results-show>.
43. McLean, S, Gezer. Y, Ebrahim, N. Türkiye's Erdogan dealt major election blow as opposition party wins' big cities. 2024; Available from: <https://edition.cnn.com/2024/04/01/middleeast/turkey-local-election-blow-erdogan-opposition-mime-intl/index.html>.
44. Kirby, P, Kasapoglu, C, Turkish local elections: Opposition stuns Erdogan with historic victory. 2024; Available from: <https://www.bbc.com/news/world-europe-68704375>.
45. Euronews. Türkiye's opposition makes huge gains in local elections. 2024; Available from: <https://www.euronews.com/2024/04/01/turkeys-opposition-make-huge-gains-in-local-elections>.
46. Laleoğlu, B, The Real Meaning of the 2024 Election Results. Kriter. 2024; 8(89). [In Turkish]
47. Duran, B, Who Will Suffer More from the Alliance?. 2024; Available from: <https://www.setav.org/31-mart-2024-turkiye-yerel-secimleri/ittifaktan-kim-daha-cok-zarar-gorur>. [In Turkish]
48. Bilir, C, Is There Metal Fatigue or Heart Fatigue in the AK Party?. 2024; Available from: <https://medyabar.com/amp/makale/2746393/coskun-bilir/ak-partide-metal-yorgunlugu-mu-gonul-yorgunlugu-mu-var>. [In Turkish]
49. Independent. President Erdoğan: There is not only a loss of votes, but also a loss of blood and soul. 2024; Available from: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/president-erdogan-2024-04-01>.
- suburban elections. The American Political Science Review, 2007; 101(3): 393-408.
35. Verba, S, Nie NH. Participation and political equality: a seven nation comparison. New York: Cambridge University Press; 1978.
36. Duverger, M, Political regimes. (Translated by Tunçdoğan T.). İstanbul: İletişim; 1986. [In Turkish]
37. Kamalak, İ, The effect of locality on local elections: an analysis through mayoral candidates. DEÜSBE Dergisi, 2013; 15(3): 419-46. [In Turkish]
38. Kamalak, İ. Comparative analysis of voter trends in local elections with general elections: Mersin example, Scientific Research Project supported by Mersin University. 2009. [In Turkish]
39. Yeni, Ş, President Erdoğan's message for March 31: It is not an end for us but a turning point. 2024; Available from: <https://www.yenisafak.com/gundem/cum-hurbaskani-erdogandan-31-mart-mesaji-bizim-icin-bir-bitis-degil-donum-noktasidir-4612471>. [In Turkish]
40. Sezer, C, Karakas, B. Türkiye's resurgent opposition trounces Erdogan in pivotal local elections. 2024; Available from: <https://www.reuters.com/world/middle-east/erdogan-battles-key-rival-turkeys-local-elections-2024-03-31/>.
41. Sharp, A, Türkiye's Opposition Wins Historic Victory in Local Elections. 2024; Available from: <https://foreignpolicy.com/2024/04/01/turkey-elections-chp-imamoglu-erdogan-akp-israel-iran-consulate-syria/>.
42. Aljazeera, Türkiye local elections: Opposition claims big city wins in blow to

<https://www.indyturk.com/node/712611/siyaset/cumhurba%C5%9Fkan%C4%B1-erdo%C4%9Fan-sadece-oy-de%C4%9Fil-kan-ve-ruh-kayb%C4%B1-da-var>. [In Turkish]

50. CNN Türk. President Erdoğan warns of arrogance disease. 2024; Available from: <https://www.cnnturk.com/turkiye/ak-parti-mykdan-aciklama-cumhurbaskani-erdogandan-kibir-hastaligi-uyarisi-2103115>. [In Turkish]
51. Özdemir, F, CHP ve 2024 Election Results: Risk mi, Milat mı?. Kriter. 2024; 8(89). [In Turkish]
52. Özdemir, F, Trace of Change in CHP. Kriter. 2024; 9(91). [In Turkish]